אֵינָךְ לָן כַּמָּא דְּכַסְפָּא – נגנב מאיתנו גביע כסף. ועלינו לבדוק שמא גנבתו. בַּהֲדֵי דְּקָא מָעַיְּינֵי וְאָתֵי – תוך כדי שבדקו אַשְׁכְּחוּהָ דְּכָרְכוֹבָה בְּסוּדָרֵיהּ – מצאו את חתיכת הבשר עם העצם כרוכה בסודרו של רב ששת. אָמְרִי לֵיהּ – אמרו לו העבדים לריש גלותא, חָזֵי מַר, דְּלָא מֵיכַל קָא בָּעֵי, אֶלָּא לְצַעוּרָן – לא לאכול רצה רב ששת אלא לצערנו.

אָמַר לְהוּ רב ששת לעבדים, אֲנָא מֵיכַל אָכְלִי – אני אכלתי מהבשר, וַעֲמֵי בֵּיהּ טַעֲמָא דְּחִיוָּרָא – וטעמתי בו טעם של בשר בעלת שחין. אָמְרֵי לֵיהּ העבדים, חִיוָּרָא לָא עָבֵיד לָן דְּאִידְּנָא – בהמה בעלת שחין לא שחטנו היום. אָמַר לְהוּ רב ששת, בְּדִקְּתוּ את הבהמה האם יש בה כתם לבן בְּדוּכְתָּיהּ – על גבי העור כנגד חתיכת הבשר שהגישו לפניו, דְּאָמַר רַב חִסְדָּא (נזיר לא:), אוּכְמָא בְּחִיוָּרָא – כתם שחור בעור לבן, וְחִיוָּרָא בְּאוּכְמָתָא – וכתם לבן בעור שחור, לְקוּתָא – סימן שחין הִיא שהיה באותו מקום, ומחמת כן נהפך העור לגוון אחר. בָּדוֹק – אכן בדקו, וַאֲשְׁכְּחוּהָ – ואכן מצאו שם סימן זה, ובכך הוכיח להם רב ששת שבעלת שחין היתה. לא נחו עבדי ריש גלותא, וביקשו בכל דרך לפגוע ברב ששת. כִּי קָא נָפְקִי – כאשר יצא רב ששת מבית ריש גלותא, קָרוּ לֵיהּ בִּירָא – כרו לו העבדים בור, וְשָׁדוּ לֵיהּ צִיפְתָּא עִילָּוֵיהּ – והניחו מחצלת על פי הבור, וְאָמְרֵי לֵיהּ העבדים לְיָתֵי מַר לֵינַח – יבוא מר לנוח. נָחַר לֵיהּ רַב חִסְדָּא מַאֲחוֹרֵיהּ – עשה לו רב חסדא סימן בקולו מאחוריו שיזהר בדרכו. שהיה רב ששת סגי נהור. אָמַר לֵיהּ רב ששת לְיָנוּקָא – לתינוק, פְּסוֹק לִי פְּסוּקֵךְ שלמדת בבית רבך. והיה רב ששת סבור שמתוך פסוק זה ילמד ממה עליו להיזהר. אָמַר לֵיהּ התינוק לרב ששת את הפסוק שנאמר (שמואל ב' ב כא) בענין 'עשאהל בן צרויה' מאנשי דוד, אשר רדף אחרי אבנר בן נר שר צבא שאול, לאחר מות שאול, 'וַיֹּאמֶר לוֹ אַבְנֵר נְטֵה לְךָ עַל יְמִינְךָ אוֹ עַל שְׂמֹאלֶךָ' וכו'. למד מכך רב ששת, וְאָמַר לֵיהּ לְשַׁמְעֵיהּ – לשמשו, מַאי קָא חָזֵית – מה אתה רואה, אָמַר לֵיהּ צִיפְתָּא דְּסַדְרָא – מחצלת מונחת על הארץ. אָמַר לֵיהּ רב ששת לשמשו, חֲדַר מַיְּתָהּ – נחזר מסביבה ימין או שמאל. לְבָתַר דְּנָפַק – לאחר שיצא רב ששת, אָמַר לֵיהּ רַב חִסְדָּא, מַנָּא חֲזָה יָדַע מַר – מנין היה יודוע לך כי הניחו לפניך מכשול. אָמַר לֵיהּ רב ששת, חֲדָא – סיבה אחת, דְּנָחַר לִי מַר – שהרי עשית לי סימן בנחירתך מאחורי. וְעוֹד – סיבה שניה, דְּפָסַק לִי יְנוּקָא פְּסוּקָא – מהפסוק שהשמיע בפני התינוק. וְעוֹד – סיבה שלישית, דַּהֲשַׁתְּדֵי עֲבָדֵי דְּלָא מְעַלּוּ – שהרי חשודים הם העבדים בדברים מעין אלו.

היות ומשנתנו עוסקת בחולי הנגרם על ידי שידה, עוסקת הגמרא להלן בעניינים נוספים של השדים והשפעתם: אמר שלמה המלך (קהלת ב ח) 'עָשִׂיתִי לִי שָׁרִים וְשָׁרוֹת, וְתַעֲנוּגֹת בְּנֵי הָאָדָם, שַׁדָּה וְשִׁדּוֹת'. מפרשת הגמרא, 'שָׁרִים וְשָׁרוֹת' – אֵלּוּ מִינֵי כלי זֶמֶר. 'וְתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי הָאָדָם' - אֵלּוּ בְּרֵיכוֹת וּמַרְחֲצָאוֹת לרחוץ בהן. 'שַׁדָּה וְשִׁדּוֹת', הָכָא תַּרְגִּימוּ – כאן בבבל פירשו, שֵׁדָה – שד זכר, וְשֵׁידְתִּין – שד נקיבה. בְּמַעֲרְבָא אָמְרִי – בארץ ישראל פירשו 'שדה ושידות' – שֵׁידְתָּא – שידה, והיא עגלה שהיתה משמשת כמרכבה לנשים ולשרים.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת מִינֵי שֵׁדִים הֲווּ בְּמקום שנקרא 'שִׁיחִין', וְאַף שאני יודע את מקומם, מכל מקום שָׁדָה עֲצָמָהּ אֵינִי יוֹדֵעַ מַה הִיא מה דמותה ומה טיבה. אָמַר מַר לעיל, הָכָא תַּרְגִּימוּ – כאן בבבל פירשו את התיבות 'שדה ושידות' שבפסוק, שָׁדָה וְשֵׁידְתִּין – שדים ושידות. מבררת הגמרא, שָׁדָה וְשֵׁידְתִּין, לְמַאי אִיבָּעֵי לֵיהּ – למה צריך היה שלמה המלך להם. מבארת הגמרא, דִּכְתִיב גבי בנית בית המקדש שבנה שלמה (מלכים א ו) 'וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מְסֻתָּע נִבְנָה וגו' וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלִי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ'. כלומר, שלא סתתו את האבנים בכלי ברזל. אָמַר לְהוּ שלמה המלך לְרַבָּנָן, הֵיכִי אֲעָבִיד – איך אעשה את סיתות האבנים. אָמְרוּ לֵיהּ החכמים לשלמה, אִיכָּא שְׁמִירָא – ישנה בריה משמשת ימי בראשית, אשר אין דבר קשה יכול לעמוד מפניה ושמיר שמה, דְּאַיְיתֵי – שהביא בריה זו מֹשֶׁה לְצורך אֲבְנֵי אֵפוֹד, לחקוק את שמות השבטים באבני האפוד, שהיה משה כותב בדיו ומעביר עליהם את השמיר מבחוץ, והיו האבנים נבקעות מאליהן כפי צורת האותיות שבהן. וכמו כן תוכל גם אתה להכין בעזרת השמיר את אבני הבנין. אָמַר לְהוּ שלמה לחכמים, הֵיכָא אִישְׁתַּכַּח – היכן נמצאת תולעת שמיר זו. אָמְרוּ לֵיהּ החכמים לשלמה, אף אנו אין אנו יודעים מקום הימצאה, אלא זאת עשה, אֵיתֵי שֵׁידְתָּא וְשַׁיְּדִתֵּין – הבא שד ושידה, כַּבְשִׁינְהוּ אַהֲדֵי – כפה אותם בייסורים, אֶפְשָׁר דְּיָדְעֵי וּמָנְּלוּ לָךְ – ייתכן שיודעים הם את מקומה, ויגלו לך. אַיְיתֵי שֵׁידְתָּא וְשַׁיְּדִתֵּין כַּבְשִׁינְהוּ אַהֲדֵי – הביא שלמה שד ושידה, וכפאם ביסורין.

אָמְרֵי – אמרו לו השדים, אָנָן לָא יַדְעִינַן – אנו איננו יודעים. דַּיְּלָמָא אַשְׁמָעֵי מַלְכָּא דְּשַׁיְּדֵי יָדַע – אולי אשמדאי מלך השדים יודע. אָמַר לְהוּ שלמה לשדים, הֵיכָא אִיתֵיהּ – היכן נמצא אשמדאי. אָמְרֵי לֵיהּ, אִיתֵיהּ בְּטִבּוּרָא פְּלָן – הרחוקה בהר פלוני, ושם כָּרֵיָא לֵיהּ בֵּירָא, וּמַלְיָא לֵיהּ מַיָּא, וּמִיכַּסְיָא בְּטִינָּרָא, וַחֲתִימֵיהּ בְּגוּשְׁפַּנְקֵיהּ – כרה לו אשמדאי בור, ומילא אותו במים, וכיסה אותו באבן, וחתם את כיסוי הבור בחותמו. וְכָל יוֹמָא סָלִיק לְרָקִיעַ וְנָמֵר מְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא – ובכל יום עולה אשמדאי לרקיע ולומד בישיבה של מעלה, וְנָחִית לְאַרְעָא וְנָמֵר מְתִיבְתָּא דְּאַרְעָא – ולאחר מכן יורד ולומד בארץ בישיבה של מטה, וְאָתֵי סָיֵיר לֵיהּ לְגוּשְׁפַּנְקֵיהּ – ומגיע אל בורו ובודק את חותמו שלא נגע בו אדם. וּמָנַּלֵי לֵיהּ, וְשָׁתֵי, וּמַכְסֵי לֵיהּ וַחֲתִים לֵיהּ וַאֲזִיל – ומגלה את בורו, ושותה ממנו, וחוזר ומכסה אותו וחותם אותו בחותמו, והולך משם.

שַׁדְרֵיהּ – שלח שלמה המלך לְבָנָיְהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע שהיה מן השרים והמושלים עוד מזמן מלכות דוד, זְהַב לֵיהּ – ונתן לו דברים אלו, שׁוּשֵׁילְתָּא דְּחָקִיק עָלָהּ שֵׁם – שלשלת שחקוק עליה שם ה', וְעִזְקְתָא דְּחָקִיק עָלָהּ שֵׁם – וטבעת שחקוק עליה שם ה', וּנְבָבֵי דְּעַמְרָא – וגיזות של צמר, וְזִיקֵי דְּחַמְרָא – ונודות יין. אָזַל קָרָא בֵּירָא מְתַתָּאֵי – הלך בניהו בן יהוידע לאותו הר שבו נמצא בורו של אשמדאי, וחפר בור במורד ההר תחת בורו של אשמדאי, וְשָׁפְכִינְהוּ לְמַיָּא – הריק את מי בור העליון לתוך הבור התחתון דרך נקב שנקב בין שני הבורות, וְסָתְמִינְהוּ בְּגַבְבֵי דְּעַמְרָא – ולאחר שעברו המים מהבור העליון לבור התחתון החדש, סתם את הנקב בגיזי הצמר שבידו. וְקָרָא בֵּירָא מְעִילָּאֵי – לאחר מכן כרה בור נוסף במעלה ההר מעל בורו של אשמדאי, וגם שם נקב נקב בין בור זה אל הבור של אשמדאי שמתחתיו, וְשָׁפְכִינְהוּ לְחַמְרָא – ושפך את היין שעמו אל הבור העליון, ומשם הלכו דרך הנקב, לבורו של אשמדאי, וּסְתָמִינְהוּ – לאחר מכן סתם את שני הבורות האלו החדשים בעפר, על מנת שלא יבחין בהם אשמדאי ויבין את הנעשה.

לאחר מכן סָלִיק יָתִיב בְּאִילָנָא – עלה משם בניהו בן יהוידע וישב על האילן והמתין לבואו של אשמדאי אל בורו. כִּי אָתָא – כאשר הגיע אשמדאי לשם, סַיְּירֵיהּ לְגוּשְׁפַּנְקֵיהּ – בדק את חותמו לראות שאכן לא גילה איש את בורו, גַּלֵּיהּ, אַשְׁכְּחֵיהּ חַמְרָא – גילה את הבור ומצא בתוכו יין. אָמַר אשמדאי, כְּתִיב בגנות היין (משלי כ א) 'לֵיץ חַיַּין הֹמֶה שֵׁכָר וְכָל שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם'. וּכְתִיב (הושע ד יא) 'זְנוּת וְיַיִן וְתִירוֹשׁ יִקַּח לֵב', וכתובים אלו מגנים את היין ובשל כך ראוי להתרחק משתייתו, לכן לֹא אִישְׁתֵּי – לא שתה ממנו אשמדאי. כִּי צָחֵי, לָא סָנֵיְא לֵיהּ, אִישְׁתֵּי – כאשר היה צמא מאוד, לא יכל להתאפק, ושתה, רָוֵיהּ וְנָפַח – השתכר ונרדם.

כשראה זאת בניהו בן יהוידע, נָחִית אָתָא – ירד מן האילן ובא אצל אשמדאי, שָׁדַר בֵּיהּ שׁוּשֵׁילְתָּא, סָתְמֵיהּ – זרק את השלשלת עליו וסגרה סביב צווארו שלא יוכל ראשו לצאת. כִּי אִתְעַר חָוֵה קָא מִיפַּרְזֵל – כאשר נתעורר, ניסה והשתגע בכל כוחו לנתק ממנו את השלשלת. אָמַר לֵיהּ בניהו בן יהוידע לאשמדאי, שְׁמָא דְּמָרָךְ עָלָךְ, שְׁמָא דְּמָרָךְ עָלָךְ – שמו של אדונך [הקדוש ברוך הוא] עליך, ששם ה' חקוק על השלשלת. כִּי נָקְטִינְהוּ לֵיהּ וְאָתֵי – כאשר נטלו בניהו בן יהוידע להביאו אל שלמה, מְטָא דִּיקְלָא, חָף בֵּיהּ, שַׁרְיֵיהּ – הגיעו בדרכם למקום שנמצא בו דקל, נתחכך בו אשמדאי והפילו. מְטָא לְבֵירָא, שַׁרְיֵיהּ – בהמשך דרכם הגיעו לבית, נתחכך אשמדאי גם בו והפילו. מְטָא גַּבֵּי כּוּבָא דְּהַהִיא אַרְמַלְתָּא – הגיעו ליד צריף קטן השייך לאלמנה, נָפְקָא – יצאה אליו האלמנה,

אִיחַנַּנְא לֵיהּ – והתחננה אליו, שלא יפילו. כָּפָא לְקוֹמָתֵיהּ מִינֵיהּ – 1
היטה את קומתו לצד אחר. אִיתְּבַר בֵּיהּ גַּרְמָא – נשברה בו עצם. 2
אָמַר אשמדאי, הֵיינוּ דִּכְתִיב במשלי (כה טו) 'וְלָשׁוֹן רַכָּה תִּשְׁבָּר גָּרֶם 3
[–עצם]'. חָזָא – ראה אשמדאי, סַמְיָא דַּהֲוָה קָא טָעֵי בְּאוֹרְחָא – 4
סומא שהיה טועה בדרך, אַסְּקֵיהּ לְאוֹרְחֵיהּ – העלהו אשמדאי 5
חזרה לדרכו. חָזָא רַוְיָא [–שיכור] דַּהֲוָה קָא טָעֵי בְּאוֹרְחָא, אַסְּקֵיהּ 6
לְאוֹרְחֵיהּ. חָזָא חֲדְווֹתָא דַּהֲווֹ קַמְחֵי לָהּ – ראה חתונה שהיו מרבים 7
בשמחתה, בָּבָה. שַׁמְּעֵיהּ לְהַהוּא גַּבְרָא דַּהֲוָה קָאֲמַר לְאוּשְׁכָּפָא עֲבִיד 8
לִי מְאַנֵי לְשֵׁב שֵׁנִי – שמע אדם אומר לסנדלר התקן לי מנעלים 9
לשבע שנים, אָחִיךְ – צחק. חָזָא הַהוּא קַפְּדָא דַּהֲוָה קָפֵים – ראה 10
קוסם שהיה עושה קסמים, אָחִיךְ – צחק. כִּי מָטָא לְהָתָם – כאשר 11
הגיע אשמדאי אצל שלמה, לֹא עֵילוּהּ לְגַבֵּיהּ דִּשְׁלֹמֹה עַד תְּלָתָא יוֹמֵי 12
– לא הביאוהו לפניו עד שלשה ימים. יוֹמָא קַמָּא אֲמַר לְהוּ – ביום 13
הראשון אמר אשמדאי, אַמַּאי לֹא קָא בָּעֵי לִי מַלְכָּא לְגַבֵּיהּ – מדוע 14
לא רוצה אותי המלך אצלו. אָמְרוּ לֵיהּ, אֲנָסֵיהּ מִישְׁתָּיָא – שתיתו 15
אנסתו. שָׁקַל לְבֵינְתָא אוֹתִיב אַחֲרָתָּהּ – לקח לבינה והושיבה על 16
חבירתה. אָתוּ – באו אָמְרוּ לֵיהּ לִשְׁלֹמֹה. אֲמַר לְהוּ הָכִי אֲמַר לְכוּ, 17
חָדוּר אַשְׁקְיוּהּ – כך מרמז לכם אשמדאי במעשה זה, חיזרו והשקו 18
שוב את המלך. לְמָחָר חזר וַאֲמַר לְהוּ, וְאַמַּאי לֹא קָא בָּעֵי לִי מַלְכָּא 19
לְגַבֵּיהּ. אָמְרוּ לֵיהּ אֲנָסֵיהּ מֵיכְלָא – אכילתו אנסתו. שָׁקַל לְבֵינְתָא 20
מֵחָבְרְתָּהּ אוֹתְבָהּ אַאַרְעָא – נטל את הלבינה מעל חבירתה, 21
והושיבה לארץ. אָתוּ אָמְרוּ לֵיהּ לִשְׁלֹמֹה. אֲמַר לְהוּ הָכִי אֲמַר לְכוּ, 22
נְגִידוּ מִינֵיהּ מֵיכְלֵיהּ – כך מרמז לכם, משכו ממנו מאכליו. [לְסוֹף] 23
תְּלָתָא יוֹמֵי עָיֵיל לְקַמֵּיהּ – לאחר שלשה ימים הכניסו אותו לפני 24
שלמה המלך. שָׁקַל לַבְנָא וּמָשַׁח אַרְבָּעָה גַּרְמֵידֵי וְשָׁדָא קַמֵּיהּ – לקח 25
אשמדאי קנה, מדד עמו שיעור ארבע אמות וזרקו לפניו. אֲמַר לֵיהּ 26
אשמדאי לשלמה, מִכְּדֵי כִּי מָיֵית הַהוּא גַּבְרָא לֵית לֵיהּ בַּהֲדֵין עָלְמָא 27
אֶלָּא אַרְבָּעָה גַּרְמֵידֵי – הרי לכשתמות לא יהיה לך בעולם אלא 28
ארבע אמות, הַשְׁתָּא בְּכַשֵּׁיהּ לְכוּלֵּי עָלְמָא וְלֹא שָׁבְעָה עַד דְּכָבְשַׁתְּ 29
נַמֵּי לְדִידִי – ואילו כעת, בכשת כבר את כל העולם, ולא תשבע עד 30
שתכבוש גם אותי. אֲמַר לֵיהּ שלמה לאשמדאי, לֹא קָא בָּעֵינָא מִינָּךְ 31
מִידִי – איני רוצה ממך דבר, אלא רק בָּעֵינָא דְּאִיבְנֵיהּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ 32
וְקָא מִיבָּעֵי לִי שְׁמִירָא – רוצה אני לבנות את בית המקדש, וצריך 33
אני לשמיר. אֲמַר לֵיהּ אשמדאי לשלמה, לְדִידִי לֹא מָסִיר לִי, לְשָׁרָא 34
דְּיָמָא מָסִיר לֵיהּ – לי לא נמסרה תולעת זו, אלא לשר הים נמסרה, 35
וְלֹא יָהִיב לֵיהּ אֶלָּא לְתַרְנְגוֹלָא בָּרָא דְּמָהֵימָן לֵיהּ אַשִּׁבּוּעֲתֵיהּ – והוא 36
אינו מוסרה אלא לתרנגול הבר הקרוי 'דוכיפת' שהוא נאמן עליו 37
בשבועה שיחזיר לו תולעת זו. שאלו שלמה, וּמַאי עֲבַד בֵּיהּ – מה 38
עושה תרנגול הבר בתולעת זו. השיב אשמדאי, מַמְטֵי לֵיהּ לְטוּרֵי 39
דְּלִית בְּהוּ יִשּׁוּב – מביאו להרים שאין בהם ישוב זרעים ואילנות 40
שניתן להתפרנס מהם שם, וּמַנַּח לֵהּ אַשִּׁינָא דְּטוּרָא וּפָקֵעַ טוּרָא – 41
מניחו בתחתית ההר ומתבקע ההר מעט כמין חריץ, וּמָנְקִיט מַיָּיתֵי 42
בֵּיזָרֵי מֵאִילְנֵי וְשָׁדֵי הָתָם וְהֲווֹ יְשׁוּב – ולוקח ומביא זרעי אילנות 43
ונותן שם באותו החריץ, וגדלים האילנות ונעשה שם מקום יישוב. 44
וְהֵיינוּ דְּמַתַּנְמִינָן על הכתוב (ויקרא יא יט) 'וְאֶת הַדּוכִיפַת' – נֶגֶר טוּרָא, 45
על שם זה שמבקע את ההר. בָּדְקוּ ומצאו קִינָא דְּתַרְנְגוֹלָא בָּרָא 46
דְּאִית לֵיהּ בְּנֵי – קן של תרנגול הבר שיש לו שם בנים, וַחֲפוּיֵיהּ 47
לְקִינְיָא וּגְיָיתָא חִיוָרְתֵּי – וכיסו את הקן בזכוכית לבנה. כִּי אָתָא, בָּעֵי 48
לְמֵיעַל וְלֹא מָצֵי – כאשר בא התרנגול ולא יכל ליכנס, אָזַל אֵייְתֵי 49
שְׁמִירָא וְאוֹתְבֵיהּ עֲלַיְיהוּ – הלך והביא את השמיר והושיבו על 50
הזכוכית על מנת לבוקעה. כאשר הבחין בכך שלוחו של המלך 51
שלמה, רָמָא בֵּיהּ קָלָא – נתן בו את קולו, שַׁרְיֵיהּ – השליך התרנגול 52
את השמיר, שְׁקְלֵיהּ – נטל שליח המלך את השמיר על מנת 53
להביאה אליו. אָזַל [התרנגול] חָנַק נַפְשֵׁיהּ אַשִּׁבּוּעֲתֵיהּ – הלך וחנק 54
עצמו, כיון שלא קיים שבועתו לשר הים להשיב השמיר אליו. 55
אֲמַר לֵיהּ בְּנָיָהוּ לאשמדאי, מַאי טַעְמָא כִּי חֲזִיתֵיהּ לְהַהוּא קַמָּא 56
דַּהֲוָה קָא טָעֵי בְּאוֹרְחָא אַסְּקֵיתֵיהּ לְאוֹרְחֵיהּ – מדוע כאשר ראית 57
עיור התועה בדרך, העלית אותו לדרך. אֲמַר לֵיהּ, מַכְרְזֵי עֲלֵיהּ 58
בְּרִקְיָעָא דְּצַדִּיק גָּמוּר הוּא, וּמַאן דְּעָבֵד לֵיהּ נִיחָא נַפְשֵׁיהּ זָכֵי לְעָלְמָא 59
דְּאָתֵי – הכריזו על אותו עיור בשמים, כי צדיק גמור הוא, ומי 60
שעושה לו קורת רוח זוכה לעולם הבא. וּמַאי טַעְמָא כִּי חֲזִיתֵיהּ 61
לְהַהוּא רַוְיָא דְּקָטָעֵי בְּאוֹרְחָא אַסְּקֵיתֵיהּ לְאוֹרְחֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ, מַכְרְזֵי 62
עֲלֵיהּ בִּרְקִיעָא דִּרְשָׁע גָּמוּר הוּא, וְעָבְדֵי לֵיהּ נִיחָא נַפְשֵׁיהּ כִּי הֵיכִי 63
דְּלֵיכְלֵיהּ לְעָלְמָא – הכריזו עליו בשמים כי רשע גמור הוא, ועל כן 64
עשיתי לו קורת רוח על מנת שיאבד את כל שכרו בעולם הזה, 65
ולא יזכה לעולם הבא. מַאי טַעְמָא כִּי חֲזִיתֵיהּ לְהַהוּא חֲרְווֹתָא בָּבִית. 66
אֲמַר לֵיהּ, בָּעֵי מֵימַת נַבְרָא בְּגוֹ תְּלָתֵין יוֹמִין וּבָעֵיָא מִינָּטַר לְיָבֵם קָטָן 67
תְּלֵיסְרֵי שְׁנִין – יודע הייתי שהחתן עשוי למות בתוך שלושים יום, 68
ועל הכלה יהיה להמתין שלוש עשרה שנה עד שיגדל אחיו הקטן 69
ויביא שתי שערות ויהיה ראוי לחליצה כדי להתירה להינשא 70
לאחר, כדין שומרת יבם. מַאי טַעְמָא כִּי שַׁמַּעְתֵּיהּ לְהַהוּא גַּבְרָא 71
דְּאָמַר לֵיהּ לְאוּשְׁכָּפָא עֲבִיד לִי מְאַנֵי לְשֵׁב שֵׁנִין אֲחֵיכַת. אֲמַר לֵיהּ 72
אשמדאי, הַהוּא שִׁבְעָה יוֹמֵי לֵית לֵיהּ, מָאנֵי לְשֵׁב שְׁנִין בָּעֵי – אותו 73
אדם, אפילו שבעה ימים אינו בטוח לחיות, שמא ימות למחר, וכי 74
צריך הוא מנעלים לשבע שנים. מַאי טַעְמָא כִּי חֲזִיתֵיהּ לְהַהוּא 75
קַפְּדָא דַּהֲוָה קָפֵים אֲחֵיכַת. אֲמַר לֵיהּ אשמדאי, דַּהֲוָה יָתִיב אַבֵּי גַּוָּא 76
דְּמַלְכָּא, לְקַסּוֹם מַאי דְּאָמְרָא תּוֹתֵיהּ – מפני שידעתי שהינו יושב על 77
גבי אוצר המלך הטמון מתחתיו, ועד שהוא קוסם קסמים היה לו 78
לקסום קסם למצוא את אותו אוצר. תַּרְחֵיהּ גַּבֵּיהּ עַד דְּכַנְיֵיהּ לְבֵית 79
הַמִּקְדָּשׁ – עיכב שלמה את אשמדאי אצלו, עד שבנה את בית 80
המקדש. יוֹמָא חַד הֲוָה שלמה קָאֵי לְחוּדֵיהּ אצל אשמדאי. אֲמַר 81
לֵיהּ, כְּתִיב (במדבר כד ח) 'כְּתוֹעֲפֹת רְאֵם לּוֹ'. וְאַמְרִינַן בביאור פסוק זה, 82
'כְּתוֹעֲפוֹת' אֵלּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, 'רְאֵם' אֵלּוּ הַשֵּׁדִים. שאלו שלמה, 83
מַאי רְבוּתַיְיכוּ מִינָּן – מה גדולתכן מבני האדם. אֲמַר לֵיהּ אשמדאי 84
לשלמה, שָׁקוֹל שׁוּשִׁילְתָּא מִינַּאי – טול את שלשלת הברזל ממני, 85
וְהַב לִי עִיזְקָתָךְ – ותן לי את טבעתך שהשם חקוק עליה, וְאַחֲוֵי לָךְ 86
רְבוּתַאי – וראה לך גדולתי. שַׁקְלֵיהּ לְשׁוּשִׁילְתָּא מִינֵּיהּ וְיָהֵיב לֵיהּ 87
עִיזְקָתֵיהּ, בַּלְעֵיהּ – בלע אשמדאי את שלמה, אוֹתְבֵיהּ לְחַד גַּפֵּיהּ 88
בִּרְקִיעָא – הושיב כנף אחד מכנפיו ברקיע, וּלְחַד גַּפֵּיהּ בְּאַרְעָא – 89
והכנף האחר בארץ, פַּתְקֵיהּ אַרְבַּע מְאָה פַּרְסֵי – והשליך את שלמה 90
למרחק ארבע מאות פרסה, ונתיישב אשמדאי על כסא המלכות 91
בדמותו של שלמה. עַל הַהִיא שְׁעָתָא – על אותה השעה אֲמַר שְׁלֹמֹה 92
(קהלת א ג) 'מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ'. וסיים 93
על עצמו (שם ב י) 'וְזֶה הָיָה חֶלְקִי מִכָּל עֲמָלִי'. כלומר, מכל עמלי לא 94
נשאר לי עתה אלא דבר אחד. ומבררת הגמרא, מַאי 'וְזֶה'. רַב 95
וּשְׁמוּאֵל נחלקו בכך. חַד אֲמַר 'וזה' היינו מַקְלוֹ שבידו. וְחַד אָמַר 96
'וזה' היינו גּוּנְדוֹ – לבושו. מספרת הגמרא את אשר אירע עם 97
שלמה המלך אחרי שסולק מכסאו: הָיָה שלמה באותו הזמן מְחַזֵּר 98
עַל הַפְּתָחִים. כָּל הֵיכָא דְּמָטָא – כל מקום שאליו הגיע, אָמַר 'אֲנִי 99
קֹהֶלֶת הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָיִם' (קהלת א יב). אולם לא קיבלו 100
דבריו. כִּי מָטָא נַבֵּי סַנְהֶדְרִין – כאשר הגיע לפני הסנהדרין, אָמְרוּ 101
רַבָּנָן, מִכְּדֵי שׁוֹטֶה בְּהָדָא מִילְּתָא לֹא סָרִיךְ – אין דרכו של שוטה 102
לדבוק בדבר שטות אחד, אלא מחליף דברי שטותו מזמן לזמן. 103
אולם זה שדבק כל הזמן בדבריו שהוא מלך, מַאי הַאי – מה עניינו, 104
שמא יש אמת בדבריו. על מנת לבדוק זאת, אָמְרוּ לֵיהּ הסנהדרין 105
לִבְנָיָהוּ, קָא בָּעֵי לֵהּ מַלְכָּא לְגַבֵּיהּ – האם שלמה המלך הזמין אותך 106
אליו בעת האחרונה. אֲמַר לְהוּ בניהו לסנהדרין, לֹא. שָׁלְחוּ לְהוּ 107
לְמַלְכְּווּתָא [–נשות המלך], קָאֲתֵי מַלְכָּא לְגַבַּייכוּ – האם המלך בא 108
אליכם, שָׁלְחוּ לְהוּ, אִין, קָאֲתֵי – אכן הוא בא אצלנו. שָׁלְחוּ לְהוּ, 109
בִּידְקוּ בְּכַרְעֵיהּ – בידקו אותו ברגליו. לפי שרגלי השדים הן ברגלי 110
התרנגולים. שָׁלְחוּ לְהוּ, בְּמוּזֵי קָאֲתֵי – כשמנעלי בד לרגליו הוא 111
בא. וְעוֹד שקָא תָּבַע לְהוּ בְּנִידּוּתַיְיהוּ – והוא תובע אותנו למשכב 112
אף בעת נידותינו, וְקָא תָּבַע לָהּ נַמִּי לְבַת שֶׁבַע אִימֵּיהּ – ואף הוא 113
תובע למשכב את בת שבע אמו. כיון ששמעו כך הסנהדרין, הבינו 114
כי אין זה שלמה היושב על כס המלך כי אם אשמדאי. ואז אַתְיוּהוּ 115
לִשְׁלֹמֹה, וַהֲבוֹ לֵיהּ עִיזְקָתֵיהּ וְשׁוּשִׁילְתָּא דְּחָקוּק עֲלֵיהּ שֵׁם – והביאו את 116
שלמה, ונתנו בידיו טבעת ושלשלת אשר חקוק עליהם השם, כדי 117
שיאסור בהם שוב את אשמדאי. כִּי עָיֵיל חֲזִיֵיהּ, פָּרַח – ראה אותו 118

המשך בעמוד כב

אשמדאי ופרח. וַאֲפִילּוּ הָכִי הָוָה לֵיהּ בִּיעָתוּתָא מִינֵּיהּ – היה לו לשלמה פחד ממנו. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב – ועל פחד זה נאמר בשיר השירים (ג ו–ז) 'הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל כּוּלָּם אֲחוּזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת'. רַב וּשְׁמוּאֵל, חַד מהם אָמַר, מֶלֶךְ וְהָרְיוֹט, שבתחילה מלך ואחר כך כאשר סילקו אשמדאי היה הדיוט. וְחַד מהם אָמַר, מֶלֶךְ וְהָרְיוֹט וּמֶלֶךְ, שלאחר שפרח אשמדאי חזר למלוך. הגמרא חוזרת לעסוק בענייני הרפואות: לְרָמָא דְּרֵישָׁא – לחולי כאב הראש הבא מחמת דם, לֵיתֵי שׁוּרְבִינָא – יקח מין ארז, וּבִינָא – ערבה, וְאָמְרִי דָּרָא – הדס לח, וְזֵיתָא – זית, וְחִילְפָא – עץ ששמו צפצפה, וְחִילְפֵי דְּיַמָּא – מין בשם, וְיִכְלָא – מין עשב, וְלִישְׁלוּקִינְהוּ בְּחַדֵּי חֲדָדֵי – וישבשלם יחד, וְלִנְטוֹל תְּלָת מְאָה כַּסֵּי אַהֲאי גִּיטָּא דְּרֵישָׁא וּתְלָת מְאָה כַּסֵּי אַהֲאי גִּיטָּא דְּרֵישָׁא – ויתן שיעור שלוש מאות כוסות על צד זה של הראש ושלש מאות כוסות על צד האחר של הראש. וְאִי לָא – ואם אין בידו לעשות כן, לֵיתֵי וַרְדָּא חִיוָּרָא דְּקָאֵי בְּחַד דָּרָא – יקח ורד לבנה שהעלים שלה גדלים רק בצד אחד, וְלִישְׁלְקֵיהּ – יבשלה, וְלִינְטוֹל שִׁיתִּין כַּסֵּי אַהֲאי גִּיטָּא דְּרֵישָׁא וְשִׁיתִּין כַּסֵּי אַהֲאי גִּיטָּא דְּרֵישָׁא – ויתן שיעור ששים כוסות מן הורד השלוקה בצד זה של הראש, וששים כוסות בצד האחר של הראש. לְצִלְּחָתָא – לכאב חצי הראש, לֵיתֵי תַּרְנְגוֹלָּא בָּרָא – יקח תרנגול הבר [–דוכיפת], וְלִישְׁחֲטֵיהּ בְּזִוָּא חִיוָּרָא – בדינר כסף, אַהֲהוּא גִּיטָּא דְּכַיֵּיב לֵיהּ – על אותו הצד הכואב לו, וְנִזְדַּהַר מִדְּמֵיהּ דִּלְמָא לְמַמִּינְהוּ לְעֵינֵיהּ – וייזהר שלא ייכנס מהדם לעיניו ויעוורנו, וְלִיתְלֵיהּ בְּסִיפָּא דְּכַבָּא – ויתלה את התרנגול במזוזות הפתח, דְּכִי עָיֵיל חַיָּיךְ בֵּיהּ וְכִי נָפֵיק חַיָּיךְ בֵּיהּ – שכאשר ייכנס וייצא, יתחכך בו.